

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 754 sahifa,
2-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyuu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Yangi O'zbekistonning mintaqaviy va global geosiyosiy pozitsiyasi: milliy o'zlik va media reprezentatsiya tahlili	16
Salim Doniyorov	
Axborot kommunikatsiya texnologiyalari vositasida o'quvchilarning adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirish	21
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich, Xoldarova Gulchehra Tajibayevna	
Adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirishda elektron darsliklar va multimedia vositalaridan foydalanish.....	26
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich	
Ta'limdagi hurfikrlikni rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	29
Yunusov Dilshod Raxmatovich	
Boshlang'ich ta'limda kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quvchilarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	32
Aliqulova Habiba Bahranovna	
Ayollar boksida jismoniy tayyorgarlikning yosh qizlar salomatligiga ta'siri	36
Majidov Ruslan Rustam o'g'li, Komilova Ismigul O'ktamjon qizi	
Talaba-yoshlarda internet risklarning oldini olishning pedagogik modeli	41
Muradova Maftuna Komilovna, Mamadaliyeva Umida Isroiljonovna	
Диагностика креативности студентов педагогических вузов в процессе изучения специальных дисциплин.....	44
Уразова Марина Батыровна, Соибова Толифа Дилмуродовна	
STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ kompetentlikni shakllantirishning metodik xususiyatlari.....	49
Tashibekova Munajat Xoshimovna	
Mariya Montessori ta'limida bolalarning mustaqilligini va ijodiy faoliyatini rivojlantirishning pedagogik-didaktik shart-sharoitlari.....	53
Asqarova Ma'mura Sadriddinovna	
O'spirinlik yoshida namoyon bo'ladigan agressiv xulqning psixologik xususiyati	59
Atajanova Xurjon Pirnazar qizi	
O'zbekiston jurnalistikasining rivojlanishida jadidlarning o'rni: jurnalistikada yangi trend	64
Murtozayeva Nigora Murtoza qizi	
Virtual ta'lim texnologiyasining ta'lim jarayonini takomillashtirishdagi ahamiyati.....	67
Muxsiyeva Aziza Shamsitdinovna	
Kelajakdagi o'qituvchilarning pedagogik kreativligini ta'limiy o'yinlar orqali rivojlantirish yo'llari	69
N. A. Musayeva	
Talabalarda lisoniy tafakkurni shakllantirishga psixolingvistik yondashuvning didaktik tamoyillari	76
Odiljonova Kamola Abduvosit qizi	
Strategies for Overcoming Difficulties in Using Authentic Materials in English Language Teaching	81
Qosimov Jaloliddin Abduvali o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik imkoniyatlari	84
Qurbonova Buzaynab Nurmuxammadiyevna	
Inspektor-psixologlarda ijtimoiy-psixologik kompetentlikning kasbiy faoliyatdagi ahamiyati	87
Raxmanova Dilnoza Farmanovna	
Qo'ng'iro't tumani toponimlarining leksik-semantik va genetik xususiyatlari	90
Shamshaddinova Saodat Saparbayevna	
Variativ yondashuv asosida 5–9-sinf o'quvchilarida valeologik madaniyatni rivojlantirishning didaktik modeli va metodik ta'minoti	93
Shamuratov Asqar Abdullayevich	

The Structural Composition and Developmental Stages of Critical Thinking Skills.....	98
<i>Shuxratjon Ismoiljonov Boymirza o'g'li</i>	
Yosh rahbar kadrlarni lavozimlarga tayinlashning psixologik xususiyatlari.....	106
<i>Sobitov Otabek</i>	
O'zbekistonda erta turmush qurish masalasi va uning psixologik tahlillari.....	111
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Adaptiv sportning inklyuziv ta'lim tizimida alohida ta'limga ehtiyoji bo'lgan o'quvchilarning jismoniy va funksional rivojlanishidagi ahamiyati.....	114
<i>Xasanova Sarvinoz To'liqinjon qizi</i>	
Yosh futbolchilarda texnik mahoratni rivojlantirishda differentsiallashgan mashg'ulotlar modelini qo'llash samaradorligi	118
<i>Zayniddinov Tojiddin Baxriddinovich</i>	
Фразеологизмы как носители культуры: проблемы перевода и методы обучения	123
<i>Хамидова Гулноза Турсунбой кизи</i>	
Talabalarni kreativ yondashuv asosida tarbiyaviy–innovatsion faoliyatga tayyorlash jarayonlari.....	127
<i>Adizova G. M.</i>	
Iqtidorli bolalarni psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlash	131
<i>Ismoilova Adolat Anvarovna</i>	
STEAM – ta'lim texnologiyasi asosida o'quvchilarning fazoviy tasavvurlarini rivojlantirish metodikasi	134
<i>So'fiboyeva Gulchehra Mamurjonovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalar va kompetentlikni shakllantirishning pedagogik asoslari.....	138
<i>Fayzullayeva Xovoxon Xayrullo qizi</i>	
Inklyuziv ta'limga muhtoj bolalar bilan ishlashda tarbiyachining roli.....	142
<i>Mansurova Lobar Luqmon qizi, Boqiyeva E'zoza Mashrab qizi</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bor bolalarni ta'lim-tarbiyalashning ilmiy-pedagogik asoslari.....	146
<i>Tojiboyeva Osiyoxon Alisher qizi</i>	
Xalqaro ta'lim tashkilotlari faoliyatining nazariy asoslari.....	150
<i>Abdusamadova Aziza Kamoliddin qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni ijtimoiy texnologiyalar asosida ijtimoiy-pedagogik faoliyatga tayyorlash tizimi sifatida.....	153
<i>Shanazarov Otabek</i>	
Maktabgacha ta'limda STEAM yondashuvini loyiha asosida joriy etishning pedagogik strategiyalari	158
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna, Abdullayeva Sarviniso</i>	
Matematika ta'limida modellashtirishning psixologik va metodik asoslari: disum loyihasi tahlili.....	161
<i>Xaydarov Xurshid Ismatovich</i>	
Darsdan tashqari mashg'ulotlarda gandbolchilarning tezkorligini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	166
<i>Ismatullayeva Zuhra Rustam qizi</i>	
Osiyo xalq o'yinlari asosida jismoniy tarbiya jarayonini samarali tashkil etishning pedagogik shartlari	170
<i>Abdullayev Yashnarjon Mahkamovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning innovatsion kompetentligini shakllantirishda klasterli ta'lim muhitining imkoniyatlari.....	173
<i>Abduraxmanov M. B.</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tanqidiy fikrlash.....	178
<i>Chinaliyeva Ayjamal Baxitjanovna</i>	
Talabalarda raqamli ta'lim madaniyatini rivojlantirish.....	181
<i>Eshqurbonova Nafisa Bahodir qizi</i>	
Blended Educational Technologies in Higher Education: A Systematic Analysis of Foreign Research.....	183
<i>Fozilova Maxina Adashevna</i>	
Voyaga yetmaganlarda deviant xulq shakllanishida ijtimoiy-psixologik omillarning roli.....	188
<i>Galdiyeva Mehribon Durdiyevna, Saydazimov Alisher Nurali o'g'li</i>	

Boshlang'ich tayyorlov guruhida ulotqirish texnikasi elementlarini o'rgatish samaradorligi.....	191
<i>Hayitmurodova Nasiba Abdusalimovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tarbiya fanini o'qitishning metodik tayyorgarligini takomillashtirish zaruriyati.....	197
<i>Inoyatova Zulfiya Xamdammovna</i>	
Talabalarni ilmiy-tadqiqot faoliyatiga jalb etishning metodologik asoslari.....	199
<i>Karimova Madinabonu Dilshodbek qizi</i>	
Kompetentligini baholash mezonlari va indikatorlarini ishlab chiqish	203
<i>Kayumov Oybek Achilovich</i>	
Kasbiy refleksiya asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik mahoratini rivojlantirish.....	209
<i>Miraxmedova Mubina Mirxalil qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq ko'nikmalarini rivojlantirish.....	211
<i>Nisanbayeva Akmaral Kaldibayevna</i>	
Maxsus ta'lim dasturlari orqali iqtidorli talabalarining ijodiy salohiyatini rivojlantirish	214
<i>Rayimova Shahlo Sobirjon qizi</i>	
STEAM ta'limida ijtimoiy intellektni rivojlantirish metodlari	217
<i>Toshev Elbek Choriyevich</i>	
Innovatsion texnologiyalar va ularning tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlash tizimidagi roli.....	223
<i>Usmanov Botir Allaberdievich</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyasini rivojlantirishda volontyorlik faoliyatining ahamiyati.....	227
<i>Xalilova Dilnoza Furkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda robototexnikaning ahamiyati va o'rni	230
<i>Xodiyeva Dilrabo Pirimovna</i>	
Working With Visual AIDS in Teaching English in Primary Education	233
<i>Yunusova Nodira Akhmadjanovna</i>	
Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari	237
<i>Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna</i>	
The Psychological Impact of Social Media on Youth	242
<i>Dilfuza Qarshiboyeva</i>	
Maktab direktori nutq etiketi – ta'lim menejmentida jamoatchilik bilan samarali muloqot asosi	246
<i>Islamova Dilfuza Dilshodovna</i>	
Dizariyali bolalar monologik nutqini innovatsion texnologiyalar orqali rivojlantirish.....	250
<i>Pardayeva Muxlisa</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishida bilish jarayonlarning ahamiyati.....	257
<i>Xaydarova Umidaxon Baxromjon qizi</i>	
Enhancing the Professional Competence of English Language Teachers.....	259
<i>Karimova Dilshoda Sodiqjon qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda montessori metodi bo'yicha sezgir davrlar	264
<i>Tojiakhmedova Maftuna Umarjon qizi</i>	
"Personal learning assistant" vositalari asosida bo'lajak pedagoglarni tayyorlash tizimidagi zamonaviy tendensiyalar tahlili.....	268
<i>Muradova Maftuna Komilovna, Turobova Ro'zoy Bekmurotovna, Xayrullayev Mo'minbek Anvar o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida adabiy-nutqiy kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	272
<i>Ravshanova Dildora Sagdullayevna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida elektron axborot-ta'lim muhitining mohiyati va tarkibiy tuzilmasi.....	279
<i>Temurov Sobirjon Yo'ldoshevich</i>	
Zamonaviy ta'lim menejmentida innovatsion yondashuvlarning ahamiyati (boshlang'ich ta'lim misolida) ..	283
<i>Pardaboyev Doston</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning hamkorligida qadriyatlar tarbiyasining amaliy asoslari	286
<i>Xaydarova Mavluda Mo'yidinjon qizi</i>	

Zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari integratsiyasi asosida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish bosqichlari va samarali shakllari.....	292
<i>G'oziyeva Mohlaroyim Qodirxon qizi</i>	
Alohida ta'lim ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarning (aqliy nuqson) ovqatlanish tartibi	295
<i>Sh. M. Ro'ziyeva</i>	
Boshlang'ich sinflarda ona tili darslarida imlo savodxonligini oshirishda geymifikatsiya o'yini orqali samarali tashkil etish	299
<i>Mergenbaeva Asiya Erkebaevna</i>	
Musiqa o'qituvchisining pedagogik muloqatining ta'lim jarayonidagi ahamiyati	304
<i>S. M. Raxmonberdiyeva</i>	
Ijtimoiy-maishiy hayotga yo'naltirish darslarida zaif eshituvchi o'quvchilarning nutqini rivojlantirish	307
<i>Abdulxamidova Gulnoza</i>	
Ispaniya davlati ijtimoiy hayoti, madaniyati va o'ziga xos ta'lim tizimi	311
<i>Umarova Malika Xisabidinovna, Sabirova Nodira Ibrohimovna</i>	
Ertaklardagi so'zlardan foydalangan holda nutqi rivojlanmagan bolalarda muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish metodologiyasi	316
<i>G'opporova Mahliyoxonim</i>	
Tarbiya fanida hadislar va milliy qadriyatlarni integratsiya qilishning pedagogik imkoniyatlari	319
<i>Axmedov Boburjon Vasikovich</i>	
Chaqiriqqacha harbiy ta'lim tizimida o'quv-biluv kompetensiyalarini rivojlantirishning innovatsion yondashuvlari	324
<i>Mirzayev Shavkat Turdibayevich</i>	
Mustaqil ta'lim olish faoliyati tushunchasining pedagogik mohiyati va tarkibiy tuzilmasi (fizika fani bo'yicha).....	328
<i>Esanmurodov Otamurod Boboqand o'g'li</i>	
Oliy ta'limda immersiv yondashuvning mohiyati.....	333
<i>Muradova Maftuna Komilovna, Jontemirova Nozima Abdijabbor qizi</i>	
Yengil atletika mashg'ulotlari tizimida sportchilarning psixologik tayyorgarligini shakllantirish va rivojlantirishning ilmiy-pedagogik asoslari.....	337
<i>Yigitaliyev A. F.</i>	
Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasida o'quvchilarning harakat faolligini rivojlantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari.....	343
<i>D. R. Abdusalomov</i>	
Futbolchilarni tayyorlash jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llashning samaradorligi...	348
<i>Mirbabayev Muzaffar Ismatillayevich</i>	
Empirik tushunchalar va ularning hospital pedagogikadagi pedagogik-psixologik roli	353
<i>Sapayeva Mavluda Shanazarovna</i>	
Ayollarga nisbatan zo'ravonlikka qarshi kurash va huquqiy himoya.....	357
<i>Ibragimova Feruza Bahodirxonovna</i>	
Integrativ yondashuv asosida kongruentlik kompetensiyasini shakllantirishga ta'sir etuvchi omillar.....	362
<i>Kamalova Dilobar Tairovna</i>	
Og'ir atletikachilarning ko'p yillik tayyorgarlik jarayonini tashkil etish	366
<i>Raximov Farxod Maxmudovich</i>	
Haqiqiy materiallardan foydalangan holda o'qishni o'rgatish	370
<i>Axmedov Husen Uzairovich</i>	
Maktabgacha ta'limda innovatsion va fiziologik yondashuvlarning o'ziga xos xususiyatlari.....	376
<i>Ruziyeva Gulsara Temirqulovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida talaba-yoshlarning jismoniy tarbiyasi.....	380
<i>Nazarov Zokir Abdurahmonovich</i>	
Tafakkur va mantiqiy fikrlash bo'lajak pedagog shaxsining nutq madaniyati omili sifatida	383
<i>A. Sh. Jumayev</i>	
Bo'lajak musiqa o'qituvchilarida turizm vositasida tolerantlikni rivojlantirish pedagogik muammo sifatida.....	386
<i>Abdumannatova Aziza Abdumajit qizi</i>	

Zamonaviy didaktik vositalar asosida talabalarning kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishning ilmiy-nazariy asoslari.....	390
<i>Asobayeva Noila Samatovna</i>	
Axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatda qo'llash" fanidan amaliy va laboratoriya mashg'ulotlarini samarali tashkil etish	395
<i>Axmedova Zebixon Siddikovna</i>	
Talaba shaxsini ma'naviy-axloqiy tarbiyalashga qo'yilgan pedagogik talablar	399
<i>Boliyev Uchqun Ismatovich</i>	
Translation of Phraseological Units in Mass Media Texts.....	402
<i>Eshmurodova Ziyodaxon Urinbayevna</i>	
Phraseologisms in Modern Russian: A Corpus-Based Analysis of Structural, Semantic, and Functional Dynamics	405
<i>Farkhod Kholmatov</i>	
Yosh sportchilarda sprinterlik qobiliyatlarini rivojlantirishda o'yin uslubidagi mashqlarning o'rni.....	413
<i>G'oibov Yusufali Buxoraliyevich</i>	
Imitatsion mashqlarni nutqni avtomatizatsiyalash jarayonida qo'llash metodikasi	417
<i>G'aniyeva Muhabbat Lutfullayevna</i>	
1879-1894-yillarda yevropa va aqshdagi asos soluvchi laboratoriyalar evolyutsiyasi orqali eksperimental psixologiya genezisining qiyosiy-tarixiy tahlili.....	420
<i>Haydarov Farhod Imazarovich</i>	
Maktab direktori nutq etiketi – ta'lim menejmentida jamoatchilik bilan samarali muloqot asosi	423
<i>Islamova Dilfuza Dilshodovna</i>	
Bolalarda gigiyeniya qoidalarini o'rgatishning pedagogik ahamiyati	427
<i>Kalkonova Lutfiya Yusufovna, Safarova Qizlarxon</i>	
Kasbiy refleksiya va portfolio metodining ta'lim jarayonidagi ahamiyati	430
<i>Ismoilova Adolat Anvarovna, Kamoliddinova Mahliyoxon Zohidjon qizi</i>	
Практическая работа по развитию логического мышления учащихся начальных классов через дидактические игры	433
<i>Отажонов Ж. М., Мамарасулова М. А.</i>	
Umumta'lim maktablarida "tarbiya" fanini o'qitish jarayonida mavjud muammolar, ularning sabablari va takomillashtirish yo'llari.....	436
<i>Mamirova Shaxnoza Xudoyqulovna</i>	
Word Formation and Vocabulary Enrichment in Modern English and Uzbek Languages	440
<i>Muminova Feruza Muratdjanovna</i>	
Nodavlat ta'lim tashkilotlarining maktabgacha ta'lim tizimidagi o'rni va rivojlanish tendensiyalari	443
<i>Muminova Nargiza Sabitdjanovna</i>	
Shaxs taraqqiyotining turli bosqichlarida refleksiyaning rivojlanishi	447
<i>N. I. Xalilova</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda inklyuziv kompetensiyalarni rivojlantirishning pedagogik asoslari	450
<i>Omanqulova Shohida Nematillo qizi</i>	
Bo'lajak pedagoglarda gender madaniyatni shakllantirishda milliy qadriyatlar va zamonaviy yondashuvning uyg'unligi	455
<i>O'tkirova Zuhraxon Ahmedjanovna</i>	
Developing Listening and Speaking Skills in Middle School	458
<i>Rakhmonova Dilrabokhon Salokhiddin kizi</i>	
Bolalarda gigiyena qoidalarini o'rgatishning pedagogik ahamiyati	461
<i>Kalkonova Lutfiya Yusufovna, Safarova Qizlarxon</i>	
Avlodlar nazariyalari haqidagi mulohazalarning nazariy tahlili: baby boomerlar, X, Y, Z avlodlari.....	464
<i>Umarova Sitora Muxlisovna, Sharifova Mahtob Murodjonovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy kompetentlikni rivojlantirishning nazariy asoslari	467
<i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Sofoyeva Oysha Davlatyorovna</i>	

Boshlang'ich sinflarda arifmetik amallarni o'rgatishning samarali metodlari.....	470
<i>Solijonova Mavluda Zokir qizi</i>	
Ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini takomillashtirishning nazariy-metodologik asoslari.....	472
<i>Toxirov Botirjon G'ofurjon o'g'li</i>	
Chaqiriqqacha harbiy ta'limda talabalarining harbiy ko'nikmalarini shakllantirishda psixologik omillarning o'rni.....	477
<i>Tursunov Shaxzod Ramazonovich</i>	
Bolalarning jismoniy faolligini oshirish va jismoniy rivojlantirish bo'yicha noan'anaviy jismoniy mashqlarning ahamiyati	480
<i>Xalmatova Nasiba Bozorboyevna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekologik tafakkurni rivojlantirish muammolari.....	485
<i>Yaxshiboyeva Nargiza Rustamqulovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faolligini rivojlantirishda bolalar adabiyotidan foydalanish ..	488
<i>Yuldoshova Mehriniso Ochilidiyevna</i>	
Hosila va uning tatbiqlarini o'rgatishda zamonaviy yondashuvlar	491
<i>Absamatov Zuxriddin Axmad o'g'li</i>	
Развитие речи у детей как ключевой фактор формирования личности.....	496
<i>Дустова Дилдора Собиржановна</i>	
Boshlang'ich sinflarda geometrik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi	498
<i>Imamova Nasiba Xurramovna</i>	
Дидактические основы подготовки будущих педагогов к лекционной деятельности.....	501
<i>Нодира Азаматова</i>	
O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimida tarbiyalanuvchilarning ijtimoiy-hissiy rivojlanishini tarkib toptirishning o'ziga xos tamoyillari	505
<i>Mahmudova Zulfiya, Hoshimova Dilnoza</i>	
Musiq ta'limi yo'nalishi talabalarida qo'shiq ijrochiligi malakalarini rivojlantirishning pedagogik xususiyatlari	509
<i>Murodov Mirshoxid Burxanovich</i>	
Umummuhandislik fanlarini o'qitish jarayonida muhandislik oliy ta'lim muassasalari talabalarining texnologik kompetentligini shakllantirish	513
<i>Kiyomov Abdulla Xaytaliyevich</i>	
Психолого-педагогический анализ использования исторических материалов на уроках математики в начальных классах.....	520
<i>Джавлиева Гулнара Раушановна</i>	
Transport vositalari muhandisligida virtual reallik va simulyatsiyaga asoslangan ta'lim texnologiyalarini joriy etish: amaliy kompetensiyalarni rivojlantirishga tizimli yondashuv	529
<i>Tashpulatov Boyburi Baymurotovich</i>	
Adaptiv texnologiyalar va ularning ta'lim tizimidagi o'rni.....	533
<i>Quchqarova Dilnavoz Shaymaxammat qizi</i>	
Talaba-yoshlarda futbol mashg'ulotlari asosida jismoniy tayyorgarlikni rivojlantirishning ilmiy-metodik asoslari	538
<i>Alimov Tojiddin Yaxshibayevich</i>	
Milliy madaniy meros asosida talabalarda ijtimoiy va axloqiy mas'uliyatni rivojlantirish.....	542
<i>Nomanov Kozimjon Kamoliddinovich</i>	
Innovatsion o'yinlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda mayda motorikani rivojlantirish yo'llari	546
<i>Nuritdinova Xurshida Norpulatovna, Azimova Umida To'ra qizi</i>	
Pedagogical opportunities for developing productive skills in english language learning	549
<i>Shohida Otahanova</i>	
Bosh miya o'smasi bo'lgan maktab o'quvchilariga zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanib darslarni tashkil etish.....	552
<i>Xakimova Gulshat Abdusalomovna, Nurmuhammedova Ruxshoda Mirsodiq qizi</i>	

Traits of Oral Fluid Biochemistry and Physical Chemistry in Children Exhibiting Abnormalities Post-Uranoplasty	557
Anvarova Muhtasar Anvarovna	
O'simliklarning abiotik stresslarga chidamliligini oshirishda crispr/cas texnologiyasining ahamiyati	561
Saidmurodov Saidali Chori o'g'li, Lutfullayev Nodir Abdusattor o'g'li, Turayev Ozod Sunnataliyevich, Dulanazarov Abror Anvar o'g'li, Xayitova Shahlo Davlatovna	
Zamonaviy sharoitlarda maktabgacha ta'lim tashkilotlarini xorijiy tajribalar asosida boshqarish tizimini takomillashtirish	566
Sotimova Barno Marufjonovna	
Tasviriy san'at fanini o'qitishda milliy san'at elementlaridan foydalanishning ayrim metodlari	570
Abdullayev Sayfulla Fayzullayevich, Abdullayev Suxrob Sayfullayevich, Zikrillayeva Visola Hamrayevna	
Метод, основанный на построении симметрии при делении угла с недоступной вершиной	576
Эсонов Мунавваржон Муқимжонович	
Innovatsion yondashuv asosida talabalarni muhandislik faoliyatiga tayyorlash pedagogik muammo sifatida.....	579
Hamraqulov Yorqin Murtazaqulovich	
Internet tizimida muloqotning gendorologik tipologiyasi	584
Raxmonova Barno Odilovna	
Bolalarga xos nutq muhitida etiketning ahamiyati	587
Temirova Nargiza Davlat qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari pedagoglarining kasbiy kompetentligini shakllantirishda virtual reallik asosidagi texnologiyalardan foydalanish.....	590
Choriyeva Lobar Fayzullo qizi, Teshaboyeva Zamira Sabirovna, Safarov Azamat Rasul o'g'li	
Hozirgi kun pedagogi.....	594
Dehqanova Muborakxon G'iyeziddin qizi	
"Avesto"dagi ta'limiy-axloqiy qarashlarning nazariy asoslari va pedagogik ahamiyati	598
Ibragimova Farangiza Oybekjon qizi	
Ta'lim-tarbiya jarayonida ijtimoiy-pedagogik muammolarning shakllanish omillari va bartaraf etish yo'llari	602
Mirzayeva Faroxat Odiljonovna	
Oliy ta'lim muassasalarini xalqaro reytinglarga tayyorlashda strategik menejmentning o'rni va ahamiyati.	607
Mannonova Barno	
Scientific-Theoretical Bases of Developing Students' Creative Ability Through Folk Practical Art	611
Ruziyeva Mekka Shukhrat kizi	
3-sinf ona tili darslarida integratsion yondashuv asosida o'quvchilarning nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	615
Jurayeva Dildora Ilhom qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi	
Kurash mashg'ulotlari jarayonida texnik-taktik ko'nikmalarni shakllantirishning pedagogik asoslari.....	618
Soatov E. M.	
Talabalarining mustaqil ta'limini tashkil etishga asoslangan dasturiy ta'minot yaratish mohiyati	623
Janabergenova Aysuliy Jaksilikovna	
Maxsus pedagogning kasbiy kompetentligi: zamonaviy yondashuvlar va muammolar	626
Shodiyeva Gulchiroy Nurqosimovna	
O'zbek va qoraqalpoq tillarini integratsiyalashgan holda o'qitishda raqamli texnologiyalarning o'rni.....	631
Mapruza Embergenova	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda o'quv-bilish faoliyatini shakllantirishda neyropedagogik usullardan foydalanishning ahamiyati	636
Jumayeva Maxbuba O'ktam qizi	
Inklyuziv ta'lim muhitida musiqa darslarini tashkil etishning uslubiy asoslari	641
Narzikulov Javohir Ikromovich	
Диагностический потенциал формирования критического мышления в оценке нравственной воспитанности студентов педагогических вузов.....	645
Азимова Гулрухбону, Абдувалиева Мухайё	

Musiqa darslarida 4K kompetensiyalarini rivojlantirishning imkoniyatlari va pedagogik shart-sharoitlari....	652
<i>Ochilova Mohinur</i>	
Oliy ta'limda fransuz tilini o'qitishda qr-kod texnologiyalarining samaradorligi	656
<i>Muzaffarova Nodira Mardonovna</i>	
Смарт-технологии как инструмент повышения эффективности управления	660
<i>Байбаева Мухайё Худайбергеновна, Дехконова Мохларойим Бахтиёржон кизи</i>	
Odam markaziy asab tizimi taraqqiyoti va uni rivojlantirishning amaliy yechimlri.....	664
<i>Mirzayeva Nodira Abduxamidovna</i>	
Mentimeter dasturi va uning ta'lim jarayonidagi ahamiyati.....	669
<i>Djabbarova Xabiba Kuvandikovna</i>	
Talabalarda fuqarolik kompetensiyalarini shakllantirishda yangi renessans pedagogikasining o'rni.....	673
<i>Qlicheva Go'zal Chorshanbiyevna</i>	
Kognitiv rivojlanish zamonaviy ta'lim nazariyasida kompleks fenomen sifatida	678
<i>Abdullayeva Madina Baxtiyor qizi</i>	
Kursantlarning maxsus chidamkorligini oshirishda qo'llaniladigan vosita va usullar	681
<i>I. B. Bobomuratov</i>	
The Main Aspects of the Development of Digital Literacy in Higher Pedagogical Education	685
<i>Yusupova Go'zal Oybek qizi</i>	
Conceptual Approaches to Understanding Fanaticism Among Female Adolescents.....	689
<i>Sobirova Sojidxon Akramjon qizi</i>	
Yuqori sinf o'quvchilarida basketbol texnika va taktikasini shakllantirishning pedagogik asoslari.....	692
<i>Bobojonov Nozimjon Ne'matjonovich, Sirojiddin Nasriddinov Salohiddin o'g'li</i>	
Bolalar musiqa va san'at maktablarida musiqa nazariyasi va solfedjio darslarining pedagogik xususiyatlari	695
<i>Bobojonova Zeboxon Baxtiyor qizi</i>	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarida integrativ yondashuv asosida ekologik madaniyatni rivojlantirish ..	699
<i>Istamov Zavqiddin Sa'dulloevich</i>	
Talabalar identiteti va ularga ijtimoiy tarmoqlar ta'sirining global ahamiyati	702
<i>N. T. Tojiboyeva</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya darslarini tashkil etishning zamonaviy usullari	707
<i>Narzullayev Mavlonbek Zikrillo o'g'li, Ostonov Zafar Zamonovich</i>	
Ta'lim metodlari va usullarini modernizatsiya qilish asosida ilmiy tadqiqot madaniyatini rivojlantirishning pedagogik tizimi.....	710
<i>Olimov Temir Xasanovich</i>	
Changes in Adolescents' Communication Under the Influence of Social Media: Emotional Intelligence and Internet Addiction Issues	715
<i>Salomov Shamsiddin Sabokhiddin Ugli</i>	
O'smir qizlarning jismoniy rivojlanishini takomillashtirishda defile mashqlaridan foydalanish metodikasi ...	720
<i>Shaxbazova Gulrux Orifjon qizi, Abdullayeva Maxbuba</i>	
Umumta'lim maktablari musiqa madaniyati darslarida o'quvchilarning divergent fikrlashini shakllantirish metodikasi.....	724
<i>Ubaydullayeva Nazokat Ibodullo qizi</i>	
Bo'lajak musiqa o'qituvchilarining pedagogik ko'nikmalarini rivojlantirish: nazariy asoslar, amaliy modellar va innovatsion yondashuvlar	728
<i>Umurzoqova Laylo Baxtiyor qizi</i>	
Talaba-yoshlar jismoniy madaniyat va sportini rivojlantirishning strategik imkoniyatlari	733
<i>Yusupxo'jayev Oxunjon Shuxrat o'g'li</i>	
Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari.....	737
<i>Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna</i>	
Компенсация трудностей в обучении детей младшего школьного возраста, находящихся на длительном лечении	742
<i>Алимова Нигора Исраиловна, Холлиева Нодира Хайтмуратовна</i>	

Формирование профессиональных компетенций будущих художников через освоение узбекского орнамента в системе заданий по композиции.....	745
Д. Б. Бабаева	
Методика и подходы обучения речи в школьной практике	750
Шарипов Одилжлон Гуломжон угли	

KURASH MASHG'ULOTLARI JARAYONIDA TEXNIK- TAKTIK KO'NIKMALARNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI

Soatov E. M.

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti,
"Jismoniy tarbiya va sport" kafedrası mudiri, p.f.b.f.d. (PhD)

Annotatsiya: Maqolada kurash mashg'ulotlari jarayonida texnik-taktik ko'nikmalarni shakllantirishning pedagogik asoslari tahlil etiladi. Kurash sportida texnik usullarni to'g'ri bajarish, taktik vaziyatni tez anglash, qaror qabul qilish hamda raqib harakatlariga moslashish sport natijadorligining muhim omillari sifatida yoritiladi. Shuningdek, mashg'ulotlarni rejalashtirish, bosqichma-bosqich o'rgatish, individual yondashuv, ko'rgazmalilik, takroriy mashqlar, modellashtirilgan bellashuvlar va nazorat usullarining ahamiyati ochib beriladi. Yosh kurashchilarda texnik-taktik tayyorgarlikni rivojlantirish murabbiyning pedagogik mahorati, metodik vositalar va o'quvchining faol ishtiroki uyg'unligida samarali kechishi asoslanadi. Natijada texnik-taktik ko'nikmalarni tizimli shakllantirish kurashchilarning musobaqalardagi barqarorligi, harakat aniqligi va sport mahoratini oshirishga xizmat qilishi xulosa qilinadi.

Kalit so'zlar: kurash, texnik-taktik ko'nikmalar, pedagogik asoslar, mashg'ulot jarayoni, yosh kurashchilar, texnik tayyorgarlik, taktik fikrlash, musobaqa faoliyati, pedagogik yondashuv, sport mahorati.

Abstract: The article analyzes the pedagogical foundations of forming technical and tactical skills in the process of wrestling training. It highlights that the correct execution of technical techniques, rapid understanding of tactical situations, decision-making, and adaptation to an opponent's actions are key factors of sporting performance in wrestling. The significance of training planning, step-by-step instruction, an individual approach, visual demonstration, repeated exercises, simulated bouts, and control methods is also revealed. It is substantiated that the development of technical and tactical readiness in young wrestlers is most effective when the coach's pedagogical mastery, methodological tools, and the learner's active participation are integrated. As a result, it is concluded that the systematic formation of technical and tactical skills contributes to improving competitive stability, movement accuracy, and athletic mastery in wrestlers.

Key words: wrestling, technical and tactical skills, pedagogical foundations, training process, young wrestlers, technical preparation, tactical thinking, competitive activity, pedagogical approach, athletic mastery.

Аннотация: В статье анализируются педагогические основы формирования технико-тактических навыков в процессе тренировок по борьбе. Освещается, что правильное выполнение технических приёмов, быстрое понимание тактической ситуации, принятие решений и адаптация к действиям соперника являются важными факторами спортивной результативности в борьбе. Также раскрывается значение планирования тренировочного процесса, поэтапного обучения, индивидуального подхода, наглядности, повторных упражнений, моделируемых поединков и методов контроля. Обосновывается, что развитие технико-тактической подготовленности у юных борцов наиболее эффективно осуществляется при сочетании педагогического мастерства тренера, методических средств и активного участия обучающегося. В результате делается вывод о том, что системное формирование технико-тактических навыков способствует повышению устойчивости в соревнованиях, точности движений и спортивного мастерства борцов.

Ключевые слова: борьба, технико-тактические навыки, педагогические основы, тренировочный процесс, юные борцы, техническая подготовка, тактическое мышление, соревновательная деятельность, педагогический подход, спортивное мастерство.

KIRISH

Kurash sporti jismoniy tarbiya va sport pedagogikasi tizimida alohida o'rin tutadigan, yosh avlodni jismonan barkamol, irodali, tezkor fikrlovchi hamda intizomli etib tarbiyalashga xizmat qiladigan muhim vositalardan biridir. Mazkur sport turi nafaqat jismoniy sifatlarni rivojlantiradi, balki sportchida tezkor vaziyatni anglash, maqsadga muvofiq harakatni tanlash, raqib xatti-harakatini oldindan sezish va mos qaror qabul qilish kabi murakkab psixomotor hamda intellektual ko'nikmalarni ham shakllantiradi. Shu sababli kurash mashg'ulot-

lari jarayonida texnik-taktik ko'nikmalarni shakllantirish masalasi sport natijadorligini oshirish bilan bir qatorda pedagogik nuqtai nazardan ham dolzarb hisoblanadi.

Texnik tayyorgarlik kurashchining usullarni to'g'ri, aniq, tez va samarali bajarish qobiliyatini ifodalaydi. Taktik tayyorgarlik esa sportchining bellashuv jarayonida vaziyatni to'g'ri baholashi, usul tanlashi, hujum va himoya harakatlarini o'z vaqtida qo'llashi, raqib imkoniyatidan kelib chiqib harakat strategiyasini o'zgartira olishi bilan bog'liqdir. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, faqat jismoniy kuch yoki faqat texnik malaka yuqori natijaga olib kelmaydi. Kurashchining haqiqiy mahorati texnik va taktik komponentlarning o'zaro uyg'unlashuvi bilan belgilanadi. Demak, mashg'ulot jarayonida bu ko'nikmalarni alohida emas, balki o'zaro integrallashgan holda rivojlantirish talab etiladi.

Yosh kurashchilar bilan ishlashda pedagogik yondashuvning ahamiyati yanada ortadi. Chunki ular hali sport faoliyatining dastlabki bosqichida bo'lib, texnik harakatlarni ongli ravishda o'zlashtirish, taktik vaziyatlarni tahlil qilish va musobaqa sharoitiga moslashish ko'nikmalarini bosqichma-bosqich egallaydilar. Shu jarayonda murabbiyning didaktik mahorati, mashg'ulotlarni to'g'ri rejalashtirishi, individual yondashuvi, ko'rgazmali vositalardan foydalanishi va o'quvchini faol ishtirokga jalb qila olishi hal qiluvchi omil bo'ladi. Agar texnik usullar faqat mexanik takrorlash asosida o'rgatilsa, taktik fikrlash yetarli shakllanmaydi. Aksincha, texnik asoslar mustahkam bo'lmasa, taktik reja amalda samara bermaydi.

Bugungi sport pedagogikasida kurash mashg'ulotlarini tashkil etishda an'anaviy usullar bilan bir qatorda modellashtirilgan bellashuvlar, vaziyatli topshiriqlar, tahliliy kuzatish, videoyozuvlar asosida xatolarni aniqlash, juftlikdagi maqsadli mashqlar va refleksiv baholash kabi usullar keng qo'llanilmoqda. Bu esa texnik-taktik ko'nikmalarni shakllantirishni yanada mazmunli va natijador qilish imkonini beradi. Shu jihatdan olib qaralganda, kurash mashg'ulotlari jarayonida texnik-taktik ko'nikmalarni shakllantirishning pedagogik asoslarini ilmiy tahlil qilish sportchi tayyorlash tizimini takomillashtirishda muhim nazariy va amaliy ahamiyat kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Kurash sporti va sport pedagogikasi bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlarda texnik-taktik tayyorgarlik masalasi markaziy yo'nalishlardan biri sifatida talqin etiladi. Mavjud adabiyotlarda kurashchining muvaffaqiyati jismoniy tayyorgarlik bilan bir qatorda usullarni mukammal bajarish, bellashuv vaziyatini tez baholash va raqib harakatiga mos taktik yechim tanlay olishiga bog'liqligi qayd etilgan. Bir qator mualliflar texnik ko'nikmalarni shakllantirishda takroriy mashqlar, ko'rgazmali namoyish va bosqichma-bosqich o'rgatish muhimligini ta'kidlasalar, boshqa tadqiqotchilar taktik fikrlashni rivojlantirishda modellashtirilgan bellashuvlar, vaziyatli mashqlar va individual yondashuv samaradorligini asoslaydilar.

Shuningdek, yosh sportchilar bilan ishlashga oid manbalarda murabbiyning pedagogik mahorati, mashg'ulot yuklamasining mosligi va texnik-taktik tayyorgarlikni psixologik tayyorgarlik bilan uyg'unlashtirish zarurligi alohida ko'rsatiladi. Ilmiy qarashlar tahlili shuni ko'rsatadiki, texnik va taktik komponentlarni bir butun tizim sifatida shakllantirish eng maqbul yondashuv hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda kurash mashg'ulotlari jarayonida texnik-taktik ko'nikmalarni shakllantirishning pedagogik asoslarini yoritish uchun pedagogik kuzatish, tahlil, qiyosiy yondashuv, modellashtirish va metodik umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Tadqiqotning metodologik negizini sport pedagogikasi, jismoniy tarbiya nazariyasi, yosh sportchilarni tayyorlash metodikasi hamda faoliyatga yo'naltirilgan ta'lim tamoyillari tashkil etdi. Asosiy e'tibor kurashchilar mashg'ulotida texnik usullarni o'rgatish bilan taktik fikrlashni rivojlantirish o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni aniqlashga qaratildi.

Pedagogik kuzatish usuli yordamida kurash mashg'ulotlarida sportchilarning texnik harakatlarni o'zlashtirish sur'ati, usullarni bajarish aniqligi, qaror qabul qilish tezligi va bellashuvdagi taktik moslashuv holatlari tahlil qilindi. Kuzatishlar davomida murabbiy tomonidan berilayotgan topshiriqlar mazmuni, ularning ketma-ketligi, yuklama hajmi hamda o'quvchilarning individual javob reaksiyalariga alohida e'tibor qaratildi. Bu usul real mashg'ulot jarayonida texnik-taktik tayyorgarlikni shakllantirishning amaliy xususiyatlarini aniqlash imkonini berdi.

Tahliliy yondashuv asosida kurash mashg'ulotlarida qo'llaniladigan o'rgatish usullari o'rganildi. Bunda ko'rgazmali tushuntirish, bosqichma-bosqich o'rgatish, juftlikdagi mashqlar, vaziyatli topshiriqlar, modellashtirilgan bellashuvlar va takroriy mashqlarning metodik imkoniyatlari qiyosiy baholandi. Texnik usullarni avval soddalashtirilgan sharoitda, keyin esa murakkab va raqobatli vaziyatlarda o'rgatish tamoyilining samaradorligi alohida ko'rib chiqildi.

Shu bilan birga, taktik fikrlashni rivojlantirish uchun kutilmagan vaziyat yaratish, qarshi harakatni oldindan sezish va bellashuv strategiyasini o'zgartirishga yo'naltirilgan topshiriqlarning ahamiyati tahlil qilindi.

Modellashtirish usuli orqali kurash bellashuviga yaqin pedagogik vaziyatlar yaratildi. Bu usul yordamida sportchilarning usul tanlash, qaror qabul qilish, himoya va qarshi hujumga o'tish kabi taktik harakatlari o'rganildi. Metodik umumlashtirish esa kuzatish va tahlil natijalarini yagona tizimga keltirib, kurash mashg'ulotlari jarayonida texnik-taktik ko'nikmalarni shakllantirishning samarali pedagogik shart-sharoitlarini belgilashga xizmat qildi. Shu tariqa, tadqiqot metodlari nazariy qarashlar bilan amaliy mashg'ulot jarayonini o'zaro bog'liq holda tahlil qilish imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot jarayonida kurash mashg'ulotlarida texnik-taktik ko'nikmalarni shakllantirish samaradorligi, avvalo, mashg'ulotlarning pedagogik jihatdan to'g'ri tashkil etilishiga bevosita bog'liqligi aniqlandi. Kuzatishlar shuni ko'rsatdiki, texnik usullarni o'rgatishda oddiydan murakkabga tamoyili asosida ishlash, harakatni qismlarga ajratib tushuntirish, keyinchalik uni yaxlit bajarishga o'tkazish o'quvchilar tomonidan usullarni o'zlashtirishni sezilarli darajada yengillashtiradi. Ayniqsa, ko'rgazmali namoyish va og'zaki izoh uyg'unligida olib borilgan mashg'ulotlarda sportchilar usulning tuzilishini tezroq anglab, xatolar sonini kamaytirgani kuzatildi.

Mashg'ulotlarda juftlikdagi maxsus topshiriqlar va modellashtirilgan bellashuvlardan foydalanish taktik fikrlashning shakllanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Sportchilar oddiy sharoitda o'rgangan texnik harakatlarni raqib qarshiligi mavjud vaziyatda qo'llashga o'rgangan sari ularning vaziyatni baholash tezligi, moslashuvchanligi va qaror qabul qilish sifati oshib bordi. Ayniqsa, murabbiy tomonidan berilgan "qarshi hujumga o'tish", "himoyadan hujumga chiqish", "raqib xatosidan foydalanish" kabi vazifali mashqlar o'quvchilarda taktik tafakkurning faollashishiga xizmat qildi. Bunday topshiriqlar texnik tayyorgarlikning faqat mexanik emas, balki maqsadga yo'naltirilgan xarakter kasb etishini ta'minladi.

Natijalarda individual yondashuvning ham yuqori samaradorligi qayd etildi. Bir xil usulni barcha sportchilar bir xil tezlikda o'zlashtirmasligi, ularning jismoniy tayyorgarligi, psixologik holati va oldingi sport tajribasi turlicha ekani amaliy kuzatuvlarda tasdiqlandi. Shu sababli murabbiy tomonidan yuklama, topshiriq mazmuni va takrorlar sonining individual xususiyatlarga moslashtirilishi texnik-taktik ko'nikmalar rivojiga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Mashg'ulotda faol ishtirok etgan, mustaqil tahlilga jalb qilingan va o'z xatolari ustida ishlash imkoniga ega bo'lgan sportchilarda harakat aniqligi hamda bellashuvdagi ishonch darajasi oshgani aniqlandi.

Shuningdek, muntazam nazorat va tahlil ishlari muhim natija bergani ko'rindi. Videokuzatuv, takroriy bajarish, murabbiy bahosi va o'z-o'zini nazorat qilish elementlari qo'llangan mashg'ulotlarda sportchilar texnik xatolarini tezroq anglab, ularni tuzatishga intildilar. Umuman, tadqiqot natijalari kurash mashg'ulotlari jarayonida texnik-taktik ko'nikmalarni shakllantirishning samaradorligi pedagogik maqsadga yo'naltirilganlik, metodik izchillik, individuallashtirish va bellashuvga yaqinlashtirilgan mashq tizimi bilan ta'minlanishini ko'rsatdi.

Kurash mashg'ulotlari jarayonida texnik-taktik ko'nikmalarni shakllantirish masalasi sport pedagogikasining murakkab va ko'p omilli yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, ushbu ko'nikmalarni samarali rivojlantirish uchun mashg'ulotlarni faqat usullarni qayta-qayta bajarishga asoslash yetarli emas. Aksincha, texnik harakatlarning mazmunini anglash, ularni turli vaziyatlarda qo'llash, qarshi harakatlarni oldindan sezish va raqib faoliyatiga mos javob qaytarish qobiliyati birgalikda shakllantirilgandagina haqiqiy sport mahorati yuzaga keladi. Demak, texnik va taktik tayyorgarlikni bir-biridan alohida olib borish emas, balki o'zaro bog'liq yagona pedagogik tizim sifatida tashkil etish zarur.

Tahlillar asosida shuni aytish mumkinki, texnik ko'nikmalarni o'rgatishda bosqichlilik tamoyili o'zining yuqori samaradorligini namoyon etadi. Dastlab usulning asosiy elementlarini soddalashtirilgan holatda tushuntirish, keyinchalik ularni juftlikdagi harakatlar, qarshilikli mashqlar va modellashtirilgan bellashuvlarda mustahkamlash sportchilarda mustahkam harakat malakasini hosil qiladi. Biroq texnikani alohida o'rgatish bilan cheklanib qolish sportchining musobaqa sharoitidagi barqarorligini ta'minlamaydi. Chunki real bellashuv sharoitida har bir texnik harakat vaziyat, vaqt, tezlik va qarshi ta'sir bilan bog'liq holda namoyon bo'ladi. Shu sababli texnik malaka taktik vazifa bilan uyg'unlashtirilganda uning amaliy qimmatini ortadi.

Muhokama natijalari individual yondashuvning alohida ahamiyatini ham tasdiqlaydi. Har bir yosh kurashchining fiziologik rivojlanish darajasi, psixologik tayyorgarligi, harakat tajribasi va o'zlashtirish sur'ati turlicha bo'lganligi sababli umumiy metodik sxemani bir xil ko'rinishda qo'llash kutilgan natijani bermasligi mumkin. Shuning uchun murabbiy mashg'ulot vazifalarini differensiallashtirishi, sportchilarning xatolarini individual tahlil qilishi va ularga mos tuzatish topshiriqlarini berishi kerak. Ayniqsa, texnik xatolarni o'z vaqtida aniqlash va ularni taktik vaziyat bilan bog'liq holda bartaraf etish keyingi tayyorgarlik bosqichlari uchun muhim poydevor yaratadi.

Yana bir muhim jihat shundaki, texnik-taktik ko'nikmalarni shakllantirishda pedagogik muloqot va motivatsion muhit katta rol o'ynaydi. Agar murabbiy faqat nazorat qiluvchi emas, balki yo'naltiruvchi, tushuntiruvchi va ruhlantiruvchi subyekt sifatida ishtirok etsa, sportchilarning mashg'ulotga nisbatan faolligi ortadi. Faol ishtirok esa ongli o'zlashtirishni kuchaytiradi. Shu ma'noda kurash mashg'ulotlari jarayonida refleksiya, o'z-o'zini baholash, videokuzatuv, juftlikda tahlil qilish kabi metodik vositalardan foydalanish texnik-taktik tayyorgarlik sifa-

tini yanada oshiradi. Umuman, kurashda texnik-taktik ko'nikmalarni shakllantirish pedagogik jihatdan puxta o'ylangan, metodik jihatdan izchil va amaliy jihatdan bellashuvga yaqinlashtirilgan mashg'ulot tizimi asosida samarali kechadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Kurash mashg'ulotlari jarayonida texnik-taktik ko'nikmalarni shakllantirish sportchi tayyorlash tizimining asosiy tarkibiy qismi bo'lib, u nafaqat musobaqa natijadorligini, balki yosh kurashchilarning sport tafakkuri, harakat madaniyati va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini ham belgilaydi. Mazkur tadqiqot tahlili shuni ko'rsatdiki, texnik tayyorgarlik va taktik fikrlash bir-biridan ajralgan holda emas, balki o'zaro bog'liq va bir-birini to'ldiruvchi pedagogik jarayon sifatida tashkil etilgandagina yuqori samara beradi. Kurashda texnik usullarni to'g'ri bajarishning o'zi yetarli emas, ularni bellashuv vaziyatiga mos ravishda qo'llay olish, raqib harakatini oldindan anglash va zarur paytda taktik o'zgarish kiritish ham muhim ahamiyatga ega.

O'rganishlar asosida texnik-taktik ko'nikmalarni shakllantirishda bosqichma-bosqich o'rgatish, ko'rgazmali, takroriy mashqlar, juftlikdagi topshiriqlar, modellashtirilgan bellashuvlar, individual yondashuv va muntazam nazorat eng muhim pedagogik shartlar ekanligi aniqlandi. Ayniqsa, sportchilarni faqat usulni bajarishga emas, balki nima uchun aynan shu harakat tanlanayotganini tushunishga o'rgatish taktik tafakkurning rivojlanishida muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Shu jihatdan murabbiyning pedagogik mahorati, tushuntirish uslubi, tahliliy yondashuvi va sportchilar bilan samarali muloqoti tayyorgarlik jarayonining muvaffaqiyatini belgilovchi omillardan biri hisoblanadi.

Shuningdek, yosh kurashchilar bilan ishlashda ularning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish alohida ahamiyat kasb etadi. Har bir sportchining harakat tajribasi, jismoniy imkoniyati, psixologik tayyorgarligi va o'zlashtirish sur'ati turlicha bo'lgani sababli texnik-taktik tayyorgarlikni standart shaklda olib borish yetarli natija bermaydi. Shuning uchun differensial yondashuv, shaxsiy xatolarni tahlil qilish va moslashtirilgan mashq tizimini tanlash metodik jihatdan to'g'ri yo'l hisoblanadi. Bu esa sportchining o'z imkoniyatiga ishonchini oshiradi, bellashuvdagi barqarorligini mustahkamlaydi va harakatlarning aniqligini ta'minlaydi.

Umuman olganda, kurash mashg'ulotlari jarayonida texnik-taktik ko'nikmalarni shakllantirishning pedagogik asoslari ilmiy yondashuv, metodik izchillik va amaliy yaqinlik tamoyillariga tayangan holda samarali ro'yobga chiqadi. Mazkur yondashuv kurashchilarning texnik mahorati, taktik fikrlashi va musobaqadagi ishonchli faoliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Kelgusida sport ta'limi amaliyotida texnik-taktik tayyorgarlikni yanada takomillashtirish uchun innovatsion pedagogik texnologiyalar, videonaliz, vaziyatli mashqlar va refleksiv baholash vositalaridan yanada keng foydalanish maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Kerimov F. A. Sport kurashi nazariyasi va usuliyati. Toshkent, O'qituvchi, 2005.
2. Salomov R. S. Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi. Toshkent, Ibn Sino, 2014.
3. Xo'jayev F. Kurash mashg'ulotlarini tashkil etish metodikasi. Toshkent, Fan va texnologiya, 2018.
4. Kuldasheva, G. D. (2022). Socio-Psychological Barriers and Ways to Overcome Them. *Pioneer Journal of Advanced Research and Scientific Progress*, 1(4), 136-140.
5. Кулдашева, Г. Д. (2021). Пути преодоления социально-психологических барьеров в жизнедеятельности человека. *Вестник КГУ им. Бердаха*, 2, 80.
6. Худоёрова, О. К., & Кулдашева, Г. Д. (2021). O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi – mamlakat taraqqiyoti va jamiyat farovonligining huquqiy kafolati. *Конференция*, 1(1), 386-389.
7. Davlyatovna, K. G. (2024). Characteristics of the Process of Biological Growth and Development of the Child. *Central Asian Journal of Education and Innovation*, 3(5-3), 188-192.
8. Bekchanova, X. J. (2024). Stativlikni ifodalovchi fe'llar. *Ta'lim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali*, 4(1), 387-389.
9. Norboboeva, S. (2024). National-Cultural Semantics of Animalistic Phraseological Units of the Uzbek Language. *International Journal of Science and Technology*, 1(13), 100-104.
10. УЗБЕКИСТАН, С. О. Р. (2022). Каракалпакский государственный университет, кафедра педагогики и психологии. З. Ю. Турумбетова.
11. Turumbetova, Z. (2021). Integrative Approach to the System of Higher Education of Foreign Countries, Economically Developed in the Republic of Uzbekistan. *Genius Journals Publishing Group*, 1(1), 82-87.
12. Abdullayev A. A. Yosh sportchilarni tayyorlashning pedagogik asoslari. Toshkent, Tafakkur, 2017.
13. Po'latov A. A. Sport mashg'ulotlarining nazariy asoslari. Toshkent, Yangi asr avlodi, 2016.
14. Турсунов, Х. (2025). Роль активного замаха рук, головы и туловища снизу-вверх в обеспечении высоты вертикального прыжка с места у волейболистов. *Мугаллим*, 1(1), 544-548.
15. Tajibaev, S., Allamuratov, S., Erhan, B., Ismoilov, T., Tursunov, K., & Kuchkarov, F. (2024). Methodology of Assessment of Athletes' Jumping Skills Using Electronic Equipment.
16. Турсунов, Х. (2024). Роль активного замаха рук, головы и туловища снизу-вверх в обеспечении высоты вертикального прыжка с места у волейболистов. *SPORT ILM-FANINING DOLZARB MUAMMOLARI*, 1(2), 61-64.

17. Турсунов, Х. (2024). Талабалар спортида муаммолар ва назарий-услубий таҳлил қилиш. Вестник физической культуры и спорта, 1(6), 19-27.
18. Orziqulova, C. R. (2023). The Psychological Impact of Emotional States and Anthropometric Measurements on Self-Perception. *International Journal of Education, Social Science & Humanities*, 11(10), 805-810.
19. Orziqulova, Charos (2023). The Psychological Impact of Emotional States and Anthropometric Measurements on Self-Perception. *Pedagogical Sciences and Teaching Methods*, 1(1), 113-117.
20. Supieva, B. (2022). Improving the Methodology of Students' Use of Internet Technology in the Process of Professional Development. *Ilm sarchashmalari*, 1(2), 152-154.
21. Supieva, B. (2021). Improving the Skills of Employees in the State Language. *Conference*, 1(1), 4-7.
22. Madinabonu, J. (2024). Sociolinguistic Factors That Impact Students' Language Learning. *Web of Teachers: Inter-science Research*, 2(11), 94-96.
23. Jabborova, M. (2024). Organization of Extra-Class Work of Students of the Secondary School on the Example of the English Language Week. *Journal of International Scientific Research*, 1(1), 5-6.
24. Ismoilov S. B. *Kurashda texnik va taktik tayyorgarlik asoslari*. Toshkent, Ilm Ziyo, 2019.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.